

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Quintu[m] de sacrame[n]to ordinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Do nō sterabili facilius. **I** Ultimo q̄rit.
an p̄firmatio sit sacram necessitatis. id
est ad salutē necessariū. **R**ū. fīm Tho.
q̄ nō ē sic necessariū q̄ sine eo nō pos-
set q̄s saluari. q̄ pueri nō p̄firmati sal-
vanti. **S**ic ē necessitatis q̄ cōtempt⁹
eius dānabilit̄ ē. **A**rmicanus lī. ix. de
questiōib⁹ armenop⁹ sic dicit. **N**ihilvit
de p̄firmatio sic eē necessaria q̄ si ha-
beri poterit habeat. iō in adultis eius
acceptio habet vigorē precepit. vt mi-
hi videat. hec ille. **P**ostra illud multi-
pliciter p̄stulat. **G**eo. dicit in. viii. dis.
. vii. Cōfirmatio non est sacram necessi-
tatis ad salutē nisi adulto. ablata om̄i
moda oportunitate. sic q̄ tūc nō con-
temnat. **V**n eī. de sen. excō. Nō ē ple-
nus xp̄ianus q̄ p̄temnit. **I**ndicaretur
aut̄ cōtemptus si om̄oda oportunita-
te ablata nō suscitet. **L** de **G**eo. **A**dul-
tuſ fīm **G**eo. ē qui signa habet ysus ra-
tionis. Dicit etiā **P**e. de pa. vbi p̄i⁹.
Cū hō teneat semel in vita p̄firmari si
possit neglegat. Isct aliter sacramen-
tuſ nō p̄temnat. mortaliter peccat et
damnaſ moriēs. nisi p̄firmet tūc si po-
test. vñ nisi peniteat p̄fiteatur de hoc
qđ in sanitate ponit et neglexit. **S**it
sīq̄s bellū allqđ mortale intrer. q̄ p̄us
p̄firmari ponit neglexit. deberet sīt
tūc de hoc p̄fiteri vel p̄firmari si possit.
Tē cōfirmatio est necessitatis sacram.
vbi imminet cōfiteri corā tyrāno. et h̄z
p̄firmantem. et om̄ia parata. q̄ tūc vix
pot̄ exausari a cōtemptu vel presump-
tione. hec de **P**e. pa.

Capitulum. v.

A **E**rtiuſ sacramentū est ordinis.
vel potius ordinatiōis. **O**bī
nōdū fīm m̄ḡim vīs. xlii. q̄rī
et Thō. et alios doctores ibidē. q̄ sa-
cerdos q̄libet haber septē priuilegia.
pter q̄ multū honorādus ē ab alijs.
a se custodiendus a peccatis. et deo si
bene viviſtvalde acceptus. **P**rimo em-

ad speciale del chlū est septes ad mī-
nus plus q̄s secularis p̄secratus. **N**az
ordines sunt septem. et in quo libz p̄se-
cratur sp̄alster. et in q̄libet recipit spe-
cialē grāz sacramētale. quazyna ē p̄fe-
ctio; alta fīm ḡdus ordinis. q̄ in q̄libz
deputat ad sp̄alē actū diutinū. ad quē
grā exigit sp̄alis. **S**i ligl̄ locus sacer-
vt cemiteriū et ecclesia ac altare et vasa
sacra. puta colix̄ mōstrantia. et vestes
sacret corpale. pale inquīmetā. p̄ mis-
sa et hmōi sunt reuerēter tractanda. q̄
tū oīa sūt irrōnalia. cur rōnalis sacer-
dos septes sacram̄tis deo nō plus eēt
honorādus. **S**cđo q̄ quilibz sacerdos
ultra laycū haber septem characteres
aie sue imp̄ssos. specie differētes inde
libiles. q̄ q̄s hic in iudicio et in alio se-
culo agnosceat in q̄ ordine fuit. q̄ ei si-
gnacula in magnū gaudiū si saluabīt̄
cedet. vel in magnū tormentū si dāna-
bit. **V**n cuilibz sacerdoti ordinū ē il-
lud **P**o. **F**ac meū signū in bonoꝝ
videat q̄ me oderūt̄ p̄fundant̄ qm̄ tū-
die adiūsti me et consolatu es me.
Tertio quilibz sacerdos habet effect⁹
clauſū regni celestis. salteꝝ vbi habet
pplm. **D**e qbus dieſ **M**atth. xvij. **C**i-
bi dabo claves regni celorū. et qdūcūq̄
līgaueris vel solueris. **D**icit em Tho.
vbi prius. q̄ clavis realiter est chara-
cter sacerdotalis cuius effect⁹ ē septi-
plex. **P**rim⁹ p̄tā delere si reperit in
confidente. et hoc dispositiue. **S**cđus
maculas p̄tōp̄ tergere. **T**erti⁹ grām
acquirere dispositiue. **Q**uart⁹ penam
purgatoriū imminuere. **Q**uint⁹ pena
satissactoria ligare. **S**ext⁹ exēdicare
q̄n ē in ep̄o. sacerdote. archidiacono.
vel electo habete iurisdictiōes. **S**epti-
mus idulgētias dare si ē in ep̄scopo.
Quarto sacerdos h̄z potestate corp⁹
xp̄i p̄secrare. **C**et h̄z opio sit an ehat⁹ **H**
sit ordo supra sacerdotiū. tamen dicte
Geo. **Q**uicqd de hoc sit. actus nob̄.

Preceptum III

Cap. V

lissimus in ecclia simpliciter consecratio eucharistie, et ideo superius gradus sive nobilissimum est sacerdotium propter nobilitatem actus ad quem disponit videlicet consecratione eucharistie. Sex vero alijs inferiores ordines sunt qui in nobilitate sicut se excellunt ut primus sit ostiarius, secundus lectoratus tertius exorcistarum, quartus acholytarum quintus subdiaconatus, sextus diaconatus, et sacerdotium superius mensurando penes nobilissimum actu sacerdotum eucharistie. Prefatorum enim ordinum qui liber disponit aliquiter ad eucharistiam. Hac autem potestatem eucharistiam scilicet prescrandi, nec angelus habet, nec homo alius quam tuus potes aut sciens, sanctus, aut bonus. Quodammodo enim sacerdos eum qui celos ubi creavit ubi recreare habet. Et enim quem castissima Hugo semel genuit quotidie quodammodo regenerare potest.

Contra sacerdos est velut ales gabriel archangelus et celestis quidam panymphus medias inter deuotam aliam vestem spissam ecclesias et christum ei vestem spissam cunctum celebrando orat et offert vota anteriorum summo patri et clementiam prius renunciat populo, ac demum collungit christum spissum cunctis hoi misse assistenti deuote. Est etiam sic batulus domini nobilissimi presenti in scrinio specierum sacramentalium, quod scrinium pater celestis per eum quotidie dirigit mudo. In quatuor dulcedinis et solitatis est deuento sacerdoti tamen sacramentum verbo confirmare. In oculis habere, et recreare manus, ore sumere, et alijs ministrare. Sexto sacerdos est utilissimum ecclesie, quod nullus christianus rite efficit necessitate depta nisi per sacerdotem. Nullus in christi militi pescratur nisi per sacerdotem eum in confirmatione. Nulli etiam per eum dimittitur nisi per sacerdotem. Nec fame prelenti spissum, si eucharistiam nullus pescraretur. Nec aliquis muniri potest melius ad mortem quam per sacerdotem eum eucharistiam etunctionem. Nec bussidi in matrimonio quam per fructuose

nisi per eundem. Nec aiabitis post haec vestitam subuenit salubris quam per eucharistiam sicut Gregorius in libro duodecimo nec per precium re hic fieri potest minus quam ut per eo Christus offeratur per illam eucharistiam, ut dicit Thos.

Septimo vita sacerdotum boni tota est angelica. Quidam enim angelorum habet dominum in celo deo habet assistere sacerdos vero in terra idem habet facere deo in altari et in choro, Alij in celo et alibi deo ministrantur. Sacerdos in terra Christus Preter omnes angelos in celo triplicia habet officia, videlicet laudare, benedicere et predicare, quod in terra sacerdoti sunt propria. Ex istis sequuntur plura docimeta salubria. Primo quod omnis homo secularis tamen potissimum in magno honore tenere debet sacerdotem sive bonus sive malus. Pater quod profata maximo honore sunt digna. In David malum habet vinculum Saulus quod mortale suum inimicum ledere noluit, i.e. Reg. xxiiij. Sic fecit Constantinus impator ut referat. Rupes, quod cum intrasset locum Nicentum concilium, et pres quodam reparet infra hanc iurgiam, acceptis ab eis oim iurgiorum et crimonia libellis, eos in sinu colligentes fecit extirpationem hominum innotescere posset per eum sacerdotum. Unde et alibi servus dixisse, et ponitur dicitur, xcviij. in scripturam impator. Constantinus dixisse narrat, vere si prius oculum vidisset sacerdotem dei, aut aliquem eorum quod monachico habitu amicti sunt peccatum clamydem meum explicare et cooptare eum, ne ab aliquo videatur. Secundo sequitur quod graniter peccanti sacerdotes raro celebriates vel in diuis indigne ministrantes, et aliis peccatis mortalibus se inquinantes. Pater, quod cum cresceret dona, crescebat etiam fama Gregorius donorum rationes, et seruans scientiam voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabatur multis. Luc. xij. In etiam Christus maxime in sacerdotes invenit, malos cum ve multiplex eis predixit Matth. xxvij. et quando de eorum templo

vendētes et emētes electū Matth. xxv.
Tertio sequit̄ q̄ gratis peccāt̄ q̄ sacerdotib⁹ coagant̄ ad peccādū, puta ludendo, crapulose punitādo, et p̄sertim luxuriādo, tactu, v̄bo, munusculis v̄l actibus, q̄ oēs tales maculat̄ sacerdotes dñi et indignos reddunt̄ maximis bonis q̄ facere possent boni sacerdotes. Quarto sequit̄ q̄ guiter peccāt̄ seculares sacerdotib⁹ indiscerte detrahētes. Pr̄. q̄ tales maxie honorare tenent̄ nō infamare. Quo cōtra de⁹ Exo. xxii. p̄cepit. Dñs nō detrahētes, et h̄ncip̄ p̄p̄litui nō maledicētes. Quinto sequit̄ q̄ matres et p̄ies ac alij nutrīcij sacerdotū bonoꝝ deo multū regratia et tenēt̄ et letari debet̄ q̄ eoz ministro aliquis facit̄ ē sacerdos, pr̄iz q̄ p̄ticipes sunt sp̄alitus bonoꝝ opeꝝ talium sacerdotū et alij plures. Hec sunt tria sacramēta, videlicet baptis̄m, affirmatio et ordo. solū characteres im̄p̄metia indulſibiles. Quoꝝ rōne assignat Pe. v thar. sup. liij. dices. Cuz character sit signū distinctiū fīm statū fidei in ecclēsie militiāti. sc̄iēdom et trip̄plex ē diſtinctio. Una totū exercitū ab exercitu h̄zio. q̄ sit p̄ characterē baptis̄mi. Altera militū fortioꝝ a popularib⁹ infirmiōib⁹. q̄ sit p̄ characterē cōfirmatioňs. Tertia ducū ab utrīcib⁹. q̄ sit p̄ characterē ordinis. Prim⁹ im̄p̄mis ad fidei suscep̄tionē. Secundus ad ei⁹ p̄fessioňe seu defensionē. Terti⁹ ad doctrinā fidei sine traditionē. Hec autē trip̄plex distinctio in trip̄lici separatione et elec̄tione populi Israēl significata est. Nam in elec̄tione et separatiōe eoꝝ ab egyp̄ijs signat̄ character baptis̄mal. In separatiōe bellatoꝝ ab imbellib⁹ character cōfirmatiōis. In separatiōe hoſtia rū ab alijs character ordinis. Is Pe. Vnde etiā Tho. dicit. q̄ in cuiuslibet ordinis suscep̄tionē quis dux efficitur quo ad aliquid populi xp̄iani.

Capitulum. vi.
Actionis extreme sacramēta
Exeuntibus de h̄ mūndo ē insti-
tuū. Obi p̄mo vidēdū de ei⁹
effectib⁹. Scđo quō sit recipiendum.
Tertio an sit necessario recipiendū.
Quatuor ad p̄mū notandū fīm Tho. in. liij. dis. xxiij. et alios. q̄ q̄nq̄ sunt p̄n-
cipales effectus h̄i⁹ sacramēti. Pri-
mus et p̄ncipalis fīm Tho. est ablatio
reliqꝝ peccati. Nō autē dicunt̄ hic re-
lique p̄ctū habit̄ v̄l dispositiōes pec-
catōp. h̄ debilitates ex talib⁹ p̄ntes. et
alias aias ad malū occasionātes. Vñ
p̄mū effect⁹ est q̄daꝝ sanatio sp̄ualis
q̄ daꝝ cōtra quandā debilitatē vel in-
epititudinē q̄ in nob̄ relinquit ex p̄ctō
actuali et originali. cōtra quā debilita-
tē roborat h̄o p̄ hoc sac̄m. Vñ Pe.
de pa. declarat illud v̄terius dices. q̄
morte instāte imminet grauissima tē-
tatio inimici calcaneo insidiati. Et cau-
sat ex q̄tinoꝝ. Pr̄imo ex memoria p̄-
cedētū delictop ex qb⁹ in desperatōz
illabī q̄s posset. Quāto em̄ pluries et
grauiorib⁹ p̄ctis q̄s p̄sensit. tantoma-
gis meruit in ſēptationib⁹ deserit. Ibi
autē imminet grauissima temptatio.
Sechdo ex habitib⁹ malis qui in cō-
trariū grātie inclinat̄ et p̄tūc h̄o pro-
nus ē ad malū p̄cti. Tertio ex inclina-
tione aie ad corpus infirmū. cui intē-
ta est magis p̄tinc. et p̄ p̄nis min⁹ aia
sibi p̄p̄si intendit. Naturaliter em̄ dili-
git corporis. a quo separari fīm p̄bīm
.li. Eth. terriblissimum est. Quarto pa-
tieſ tūc vſiones terribiles h̄o. Ex his
oib⁹ aia debilitoꝝ efficit̄ et grauissima
imminet tēptatio. Ideo q̄si pugil in-
tingit p̄tra demonē. sic cōfirmandus h̄
mundū. et sic infirmitas sp̄ualis p̄ hoc
sac̄m tollit̄ in ptevel in toto. et h̄ si in-
firm⁹ vñt rōne. Illia habes Isra. c. xi.
C. Si autē ifirm⁹ iā p̄dīdit vñz rōnis
lapsus in frenesig. ita q̄ peccare nou-